

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXIX NR. 12

Vineri,
22
MARTIE
2019

Proiecte finanțate pentru
naționalitatea română
de către Guvernul Ungariei

(Paginile 3 și 9)

Slujire inter-ortodoxă
la Catedrala Ortodoxă
Maghiară din Budapesta

(Pagina 8)

„Mărțișoare pentru
fiecare”, la moldovenii
din Budapesta

(Pagina 12)

Calendar ortodox

25 martie, luni, (+) Buna Vestire (Blagoveștenia)
 26 martie, marți, M Soborul Sf. Arhanghel Gavriil;
 Sf. Mc. Montanus pr. și soția sa Maxima; Sfintii 26
 de Mc. din Goția
 27 martie, miercuri, Sf. Mc. Matroana din Tesalonic; Sf.
 Prooroc Anania; Sf. Mc. Filit, Lidia și fiii lor
 28 martie, joi, Sf. Cuv. Ilarion cel Nou; Sf. Cuv. Ștefan,
 făcătorul de minuni
 29 martie, vineri, Sf. Cuv. Mc. Marcu, Ep. Aretuselor; Sf.
 Mc. Chiril diac.; Sf. Mc. Iona și Varahisie
 30 martie, sâmbătă, Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Prooroc
 Ioad; Sf. Euvula
 31 martie, duminică, Sf. Mc. Ipatie, Ep. Gangrei; Sf.
 Acachie Mărt., Ep. Melitinei; Sf. Mc. Veniamin diac.
 Duminica a III-a din Post (a Sf. Cruci)

Citatul săptămânii

”

Părinții mei pupau mâna bunicilor mei, adică
 părinților lor. Așa am apucat, așa am făcut și eu o
 vreme și a trebuit să treacă vreo 11 ani, cam 12 ani,
 să vorbesc fără să mi se dea voie, să nu mai pup

mâna mamei și-a tatălui. Cam de-acolo am pornit, ăla a fost nivelul
 și m-am tutuit cu mama și cu tata târziu de tot.

Să fiu respectuos față de toți oamenii pe care-i întâlnesc. Dacă m-apu-
 cau de vorbă răspundeam. La olteni, pe vremea aia te verifica. Și-atun-
 cea trebuia să spun al cui sunt, cum mă cheamă, unde mă duc, ce, cat,
 acolo... Da. Trebuia să te ții de cuvânt, să vii când ai spus, să nu faci de
 râs familia, neamul, locul în care trăiai...

Cred că acestui datorez baza, nu mai ia vântul așa ușor. La mine, mo-
 delele – modelele, să le zicem așa – s-au dezvoltat cumva prin... printr-un fel de contradicție cu
 asprimea-n care-am fost cumva crescut.

Marcel Iureș, actor român
 (în cadrul unui interviu acordat Digi 24)

”

Poza săptămânii

Faceți-vă comod și așteptați cu răbdare bu-
 sul! În astfel de condiții, nici întârzierile nu
 contează. (Imagine surprinsă într-o stație
 de autobuz din Bătaia)

Pe copertă: Primăvară

Sursa foto: internet

Se pot face propuneri pentru premiul „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” 2019

Secretariatul de Stat pentru Naționalități și Culte din cadrul
 Cancelariei Primului Ministru a publicat zilele trecute anun-
 țul conform căruia se pot face propuneri pentru distincția „Pro
 Cultura Minoritatum Hungariae” 2019.

Sunt așteptate propuneri prin care se recunoaște activitatea,
 eforturile merituose ale persoanelor particulare, ale organizați-
 ilor și autoguvernărilor minoritare, depuse în folosul comunității
 de naționalitate din Ungaria, în domeniul vieții publice, învăță-
 mântului, culturii, bisericii, științei, mass-media.

Distincția „Pro Cultura Minoritatum” este înmănată în luna
 mai, de Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și
 Dezvoltare (sărbătorită la 21 mai), în cadrul unei gale festive.

Propunerile pot fi trimise
 prin poștă, la adresa Secreta-
 riatului de Stat pentru Naționa-
 lități și Culte (1357 Budapesta,
 Căsuța poștală 6.) și prin e-mail
 la adresa titkarsag.nf@me.gov.
 hu. Termenul de depunere a
 propunerilor este: 4 aprilie
 2019.

Alte detalii și formularul se poate descărca de pe site-ul www.kormany.hu, la pagina Secretariatului de Stat pentru Naționalități
 și Culte din cadrul Cancelariei Primului Ministru.

E.Ș.

Ziua Francofoniei la Jula

Consulatul General al României la Jula, în colaborare cu Uni-
 versitatea „Aurel Vlaicu” Arad și Liceul „Nicolae Bălcescu” din
 Jula organizează vineri, 22 martie, la Jula, un eveniment dedicat
 Zilei Francofoniei. Evenimentul se va desfășura la Centrul Cultural
 Românesc și va fi o manifestare multiplă, care va marca în cadrul
 comunității românești din Ungaria deținerea Președinției Consi-
 liului UE de către România, Ziua Francofoniei și Sezonul Cultural
 România-Franța. Manifestarea va începe la ora 15.00, prin cuvântul
 de salut din partea domnului Wael Chebbi, Președintele Comitetului
 Studenților Francofoni din România „GAUDEAMUS”, apoi prof. univ.
 dr. Silviu Szentesi va vorbi despre „Semnificația Francofoniei în noul
 context european”, după care va urma un program cultural-artistic
 oferit de elevii Liceului „Nicolae Bălcescu” din Jula, un recital Oana
 Palcu, de la Colegiul Național „Moise Nicoară” Arad, un spectacol de
 teatru oferit de Mini AmiFran Arad și un moment artistic oferit de
 Filarmonica de Stat din Arad.

A.B.

Maslu de obște la Bătaia

Fiindcă ne aflăm în Postul Mare, pentru a ajuta credincioșii să
 treacă cu bine postul și să se întărească în credință, preotul
 paroh Marius Vidican, organizează în Duminica Sfintei Cruci, pe 31
 martie, slujba de maslu în Biserica Ortodoxă Română din Bătaia.
 Taina Sfântului Maslu va avea loc cu începere de la ora 16.00.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Respon-
 sabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia
 românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează
 publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Proiecte finanțate pentru naționalitatea română de către Guvernul Ungariei pe anul 2019

Fondul Bethlen Gábor al Guvernului de la Budapesta a publicat, la sfârșitul săptămânii trecute, pe site-ul www.bgazrt.hu, rezultatele proiectelor înaintate pentru finanțarea organizațiilor civile, a programelor culturale și educaționale a naționalităților din Ungaria, pe anul 2019. Fondurile au fost alocate pentru funcționarea unor organizații civile, programe organizate de autoguvernările de naționalitate, precum și pentru programe dedicate întăririi identității, păstrării limbii, tradițiilor și culturii naționalităților. Din fondurile alocate de stat pentru cele 13 naționalități din Ungaria, românii vor beneficia de aproape 100 de milioane de forinți. Finanțarea proiectelor s-a făcut pe următoarele categorii:

- sprijinirea funcționării organizațiilor civile, pentru care în anul acesta românii vor dispune de 26.000.000 Ft, aproximativ cu 10 milioane mai mult decât anul trecut;
- proiecte culturale, educative și religioase, fonduri din care românii au câștigat 42.518.000 Ft, cu 11 milioane de forinți mai mult decât anul trecut. Din cele 42 de milioane de forinți s-au primit aproape 5 milioane pentru editare de carte românească, peste 10 milioane se vor cheltui pe baluri și gastronomie, iar restul pentru programe culturale și festivaluri;
- tabere pentru copii și tineret, care anul acesta se vor face din 23.500.000 Ft, tot cu 10 milioane de forinți mai mult decât în anii precedenți;
- pentru perfecționarea cadrelor didactice reprezentanța românilor în Ungaria (AȚRU) a primit 2.200.000 de forinți.

FONDURI PENTRU FUNCȚIONAREA ORGANIZAȚIILOR CIVILE

- Asociația Culturală a Românilor din Chitighaz – 2.070.000 Ft
- Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria – 4.259.000 Ft
- Asociația Româno-Maghiară din Chitighaz – 2.800.000 Ft
- Fundația „Pentru Muzica” a corului românesc din Iula – 2.169.000 Ft
- Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria – 5.000.000 Ft
- Asociația Românilor din Otlaca-Pustă – 313.000 Ft
- Clubul Pensionarilor de Naționalitate „Márki Sándor” din Chitighaz – 2.800.000 Ft
- Asociația Pensionarilor Români din Săcal – 350.000 Ft
- Clubul Pensionarilor Români din Iula – 600.000 Ft
- Asociația „Pentru românii din Aletea” – 1.000.000 Ft
- Asociația pentru tradițiile și viitorul românilor din Medgyesegyháza – 4.000.000 Ft
- Fundația „Lucian Magdu” din Bătania – 639.000 Ft

PROIECTE CULTURALE, EDUCATIVE ȘI RELIGIOASE, PUBLICAȚII

- Autoguvernarea românească din Csanádpalota – 300.000 Ft – Ziua limbii române
- Autoguvernarea Românească din Șercad – 200.000 Ft – Seară tradițională de Crăciun
- Autoguvernarea românească din Nădlac – 500.000 Ft – Zi gastronomică românească
- Autoguvernarea românească din Nădlac – 300.000 Ft – Concurs de poezie
- Autoguvernarea românească din Nădlac – 300.000 Ft – Mici la grătar
- Autoguvernarea Românească din Șercad – 300.000 Ft – Paște ortodox
- Asociația Culturală Română din Chitighaz – 320.000 Ft – Pelerinaj
- Asociația Culturală Română din Chitighaz – 300.000 Ft – Colinde, în așteptarea Crăciunului
- Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria – 260.000 Ft – Sărbătoarea hramului Catedralei Episcopale din Iula
- Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria – 340.000 Ft – Sărbătoare cultural-religioasă la Iula
- Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria – 200.000 Ft – Editarea Buletinului Episcopiei
- Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria – 279.000 Ft – Sărbătoarea hramului la biserica din Otlaca-Pustă
- Autoguvernarea Românească din Medgyesegyháza – 480.000 Ft – Serată românească
- Autoguvernarea Românească din Medgyesegyháza – 300.000 Ft – Prezentarea tradițiilor noastre la zilele localității
- Autoguvernarea românească din Százhalombatta – 200.000 Ft – În întâmpinarea primăverii
- Autoguvernarea românească din Százhalombatta – 200.000 Ft – Ziua diasporei
- Autoguvernarea românească din Százhalombatta – 600.000 Ft – Bal românesc
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 500.000 Ft – Tabără de pictat icoane pe sticlă
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 250.000 Ft – Zilele limbii române
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 900.000 Ft – Bal românesc pe țară
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 900.000 Ft – Festival gastronomic pe țară

- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 500.000 Ft – Cupa „Tanaszi”
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 300.000 Ft – Zi comemorativă Eminescu
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 360.000 Ft – Festival de colinde
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Iula – 300.000 Ft – „Satul nostru” – Chitighaz
- Autoguvernarea românească din Csanádpalota – 600.000 Ft – Bal românesc
- Autoguvernarea românească din Csanádpalota – 300.000 Ft – Ziua naționalităților
- Asociația „Împreună pentru românii din Ungaria”, Bătania – 1.200.000 Ft – Gastronomia celor 13 naționalități din Ungaria
- Asociația „Împreună pentru românii din Ungaria”, Bătania – 1.000.000 Ft – Excursie de cunoaștere în țara mamă
- Autoguvernarea Românească din Bichișciaba – 800.000 Ft – Concursul de povești „Gheorghe Gros”
- Institutul de Cercetări a Românilor din Ungaria – 400.000 Ft – Ediția a XXIX-a a întâlnirii științifice „Simpozion”
- Asociația Românilor din Bătania – 700.000 Ft – Pelerinaj în România
- Asociația Românilor din Bătania – 580.000 Ft – Bal românesc
- Asociația Româno-Maghiară din Chitighaz – 250.000 Ft – Păstrarea și promovarea tradițiilor românești
- Autoguvernarea Românească din Cenadul Unguresc – 450.000 Ft – Excursie în România
- Fundația „Pentru Muzica” a corului românesc din Iula – 200.000 Ft – Concert de muzică sacră
- Fundația „Pentru Muzica” a corului românesc din Iula – 430.000 Ft – Pelerinaj în România
- Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria – 530.000 Ft – Calendarul românesc 2020
- Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria – 900.000 Ft – Editarea cărții: Medici cu origini din Micherechi
- Autoguvernarea Românească din Chitighaz – 1.200.000 Ft – Ziua românilor din Chitighaz
- Autoguvernarea Românească din Chitighaz – 200.000 Ft – Hramul bisericii ortodoxe din Chitighaz
- Școala și grădinița românească din Chitighaz – 500.000 Ft – Editarea volului „Instituțiilor românilor ortodocși din Chitighaz”

MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

**www.
mprp.
gov.ro**

(Continuare în pagina a 9-a)

Nu ești singur în necazul tău

„Degeaba mi-am curățat eu inima și mi-am spălat mâinile în nevinovăție” (Psalmul 73:13).

Scriitorul acestui psalm, Asaf, era confuz din cauza suferințelor sale, mai ales când se uita la viața ușoară a oamenilor nelegiuți din jurul său. El aproape a alunecat într-o groapă a necredinței, gata să-l acuze pe Dumnezeu că l-a părăsit, că era indiferent. De fapt, era cât pe ce să renunțe la luptă de tot.

Acest om evlavios probabil că s-a gândit: „Am trăit corect și am îndurat greutăți tot acest timp pentru nimic. Toată sânguința mea a fost în zadar. Am fost credincios să-L laud și să studiez Cuvântul Său și toate aceste probleme și supărări nu au nici o noimă. Ce rost mai are să continui?”

Praiubitule, când au loc dezastre și încercări vin în calea ta, trebuie să ai foarte mare grijă. Când jelești, e necesar ca să îți păzești inima de alunecare.

Dacă tu personal nu ești în situația lui Asaf, poate cunoști pe cineva care este. Poate o rudenie, sau un prieten, sau un membru în biserica ta trece prin mari dificultăți. Când observi suferința acelor oameni neprihăniți, poate întrebi: „De ce, Doamne? Cum poți Tu să permiți acest lucru să se întâmple?”

Asaf s-a dus la templu să se roage. La fel, când vine timpul tău de jelire sau suferință, trebuie să te duci în

locul tău secret de rugăciune. Retrage-te singur cu Dumnezeu și plângi din toată inima ta înaintea Lui. El va înțelege.

Duhul Sfânt a vorbit lui Asaf: „Da, Tu-i pui în locuri alunecoase și-i arunci în prăpăd” (versetul 18). Asaf și-a dat seama: „Nu eu sunt cel care alunec, cei răi sunt acei care alunecă direct în prăpăd.”

Când Asaf a început să vadă imaginea de ansamblu, s-a bucurat: „Dumnezeu va fi pururea stâncă inimii mele și partea mea de moștenire” (versetul 26). El putea spune: „Da, puterea mea e din ce în ce mai mică iar eu trec printr-o grea bătălie, dar nu sunt singur în luptele mele. Am un Tată iubitor în cer, care veghează asupra mea!”

Autor: David Wilkerson/resursecrestine.ro

Binecuvântarea unei nou-născute la bap̃tiștii din Micherechi

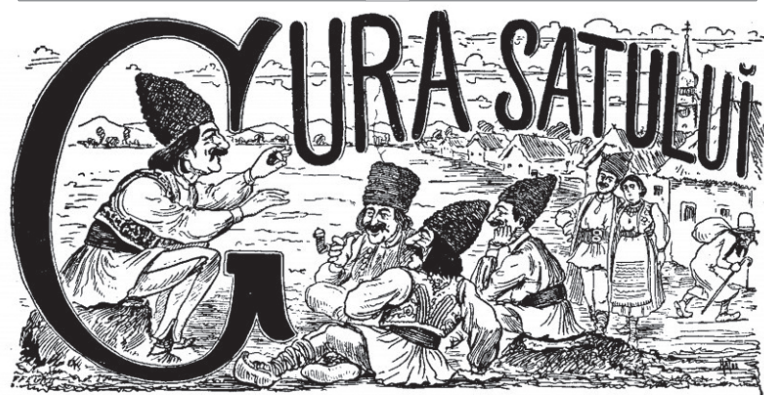
În biserica baptistă din Micherechi, în duminica din 10 martie a avut loc un moment de mare bucurie pentru familia Bozgan, care și-a adus fetița nou-născută pentru a fi binecuvântată. Greti, fiica părinților Cristian și Marta Bozgan a fost binecuvântată de către pastorul Petrică Crețu, care prin rugăciuni a cerut slava și bunătatea lui Dumnezeu peste acest copil.

În bisericile baptiste, binecuvântarea copiilor se face pe baza poruncii dumnezeiești, dată prin Moise, care este scrisă în cartea Numeri din Vechiul Testament: Domnul a vorbit lui Moise și a zis: „Vorbește lui Aaron și fiilor lui și spune-le: Așa să binecuvântați pe copiii lui Israel și să le ziceți: «Domnul să te binecuvânteze și să te păzească! Domnul să facă să lumineze fața Lui peste tine și să Se îndure de tine! Domnul să-Și înalțe fața peste tine și să-ți dea pacea!» Astfel să pună Numele Meu peste copiii lui Israel, și Eu îi voi binecuvânta.” (Numeri 6:22-27)

E.S.

Curiozități din cărți și ziare de altădată

ANUL XXI. (Seria II.)

Mărt., I. Octomvrie n. (17 Septemvrie v.) 1901.

Nr. 18.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni st. n.
în Arad, Calea Archiduc. Josif 7.Proprietar-editor: Dr. Ioan Suciu.
Redactor-responsabil: Stan Urzică.Prețul abonamentului:
Pe 1 an: 6 coroane.
Pe jum. de an: 3 coroane.

Primarul Aradului în „Gura Satului”

Gazeta satirică *Gura Satului* începe să apară la Pesta, editată de Iosif Vulcan, în 1867, anul înființării Austro-Ungariei. A fost una dintre cele mai îndelungate și mai bine primite publicații satirice ilustrate ale românilor, în perioada dualismului austro-ungar. În 1870, publicația se mută la Arad, în casa avocatului Mircea V. Stănescu, unde continuă să apară până în 1881. În 1901 se încearcă o revitalizare a revistei, cu o a doua serie, din păcate, foarte scurtă, până în 1903.

Gura Satului a fost o foaie umoristică în paginile căreia sunt ilustrate în mod original realitățile comunităților românești din Austro-Ungaria, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Prin glume, anecdote, caricaturi, povestiri satirice, pamflete și parodii, în publicație se face o critică ascutită a situațiilor politice, economice și sociale ale vremii. În gazeta *Gura Satului* apar constant personaje din folclorul românesc Păcală și Tândală, Tanda și Manda, Treanca și Fleanca, prin intermediul cărora sunt prezentate situații și evenimente din mediul contemporan, mai ales din cel politic. În paginile gazetei, încă de la primele numere, Iosif Vulcan s-a angajat activ în lupta propagandistică împotriva unor politicieni și intelectuali români, despre care considera că abdicaseră de la susținerea intereselor națiunii lor și pe care îi numea „renegați”.

Caricatura selectată aici abordează chiar această temă. Face referire la primarul Aradului, Salacz Gyula. Născut la Jula, în 1832, Salacz Gyula a fost primar al Aradului timp de 25 de ani, contribuind vizibil la progresul orașului, motiv pentru care arădenii îi cinstesc memoria și astăzi. Când, însă, în 1901 renunță la postul de primar, devenind deputat în parlamentul de la Budapesta, românii se pare că nu prea sunt de acord cu unele hotărâri politice pe care Salacz intenționează să le ia, de exemplu cea referitoare la etatizarea școlilor confesionale românești, care ar fi însemnat introducerea într-o mai mare măsură a limbii maghiare în învățământul naționalității române din Austro-Ungaria.

Mihaela Bucin

Dela cine să învețe.

Bunica: Și dacă vei crește mare și vei fi bărbat, să fii bun Român, fidel fiu al națiunii tale . . .

Băiețelul: Am să strig: să trăiască Salacz! cel care vrea să statifice școlile românești.

Bunica: Nefericiteule, bine o începi, da cine te-a învățat la aște?

Băiețelul: Învățătorii mei, dñii Moldovan, Oltean și Ștefn, că doar și ei au votat cu Salacz.

Conferință despre limbile naționalităților din Ungaria

Institutul de Lingvistică al Academiei Maghiare de Știință, Centrul de Cercetare al Multilingvismului organizează în ziua de miercuri, 3 aprilie, o conferință cu titlul „Teoria și practica peisajului lingvistic 3 – Panorama naționalităților din Ungaria”. În cadrul conferinței vor vorbi specialiști ai naționalităților germană, armeană, sârbă, slovacă, romă, ucrainiană, croată, bulgară, română. Lingvista dr. Ana Borbély va ține o prelegere despre „Peisajul lingvistic ca resursă educațională la Școala Generală Bilingvă a Naționalității Române din Micherechi. Evenimentul va fi organizat la Centrul Cultural Lóvasút (Budapesta, sector XII, str. Zugligeri nr. 64).

E.Ș.

Conferința pedagogilor de naționalitate la Szarvas

Institutul Pedagogic „Gál Ferenc” din Szarvas organizează și în această primăvară o conferință a pedagogilor de naționalitate din Ungaria. Ediția de anul acesta va avea titlul „Rădăcini și aripi – În educația religioasă și de naționalitate din Ungaria”. La conferință vor participa pedagogi ai naționalităților slovacă, română și germană, personalități ale vieții publice din rândurile naționalităților. Evenimentul se va desfășura în ziua de miercuri, 10 aprilie, de la ora 10.00, la sediul Facultății Pedagogice, Szarvas, str. Szabadság, nr. 4.

A.B.

Concursul de interpretare „Vocea de aur”, la Bătania

La Școala generală românească „Lucian Magdu” din Bătania se va organiza vinerea viitoare, pe 29 martie, ediția a V-a a Concursului național de interpretare vocală intitulat „Vocea de aur”, la care sunt așteptați elevi de la mai multe școli din Ungaria. La fel ca și în anii precedenți, se așteaptă tineri talentați, care vor cânta în limba română, și care vor fi răsplătiți pentru meritele lor cu frumoase cadouri și premii. Evenimentul are loc în aula școlii din Bătania, cu începere de la ora 10.00.

Seri de evanghelizare la biserica „Betel” din Micherechi

Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi organizează seri de evanghelizare în zilele de 27, 28, 29 și 30 martie. Fiecare program va avea invitați din România. În seara zilei de miercuri, 27 martie, va vesti evanghelia pastorul Florin Ghiuro din Oradea, joi seara – pastorul Călin Turcu din Cluj, vineri seara – pastorul Nicu Stoia din Timișoara, însoțit de grupul Sirion din Timișoara. În ultima seară, penticostalii din Micherechi vor avea oaspeți din Arad. Programul fiecărei adunări va începe la ora 18.00, ne-a informat Ilie Puha, conducătorul Bisericii Penticostale „Betel” din Micherechi.

Cum s-a născut poporul român? (7)

Neagu Djuvara

Năvălirea barbarilor. Legiunile romane părăsesc Dacia (271 p. Chr.)

Atât de repede se integrase noua provincie, Dacia, în lumea romană, și atâtea semne de belșug dădea, că au început să apară la Roma monede cu inscripția DACIA FELIX, Dacia fericită. Provincia era mai puțin întinsă decât fusese odinioară regatul dac: Dacia romană cuprindea efectiv Oltenia, o mică fâșie din Muntenia, Banatul și cam trei sferturi din Transilvania. În Muntenia și în sudul Moldovei existau doar câteva posturi militare, mici cetăți și fortificații.

Fericirea a fost însă de scurtă durată. Triburile barbare, care la granițele imperiului pândeau cel mai mic semn de slăbiciune a puterii romane, au început să atace din ce în ce mai des, mai violent și din mai multe părți. La un moment dat, prin anii 250, profitând de dezbinări la Roma, adică certuri între mai mulți generali pentru a pune mâna pe domnie, un neam germanic, goții, năvălind părțile Ucrainei de azi prin sudul Basarabiei și Dobrogea, reușesc să străpungă toată apărarea romană, până departe, la sud de Dunăre. Vă închipuiți grozăvia? Dacia cea bogată era încercuită la Răsărit și la sud de hordurile străine. A venit grabnic chiar împăratul și, după lupte grele, i-a respins pe goți împingându-i dincolo de Nistru.

Dar atacurile la graniță au fost de-atunci neîncetate, astfel încât, temându-se că nu va mai putea apăra o provincie atât de îndepărtată, împăratul Aurelian ordonă, în anul 271, retragerea legiunilor și a întregii administrații din Dacia. Bineînțeles, speriați de a fi rămas neapărați de armata romană, mulți dintre coloniști, îndeosebi cei din orașe și oamenii mai bogați, s-au retras și ei o dată cu legiunile. Au fost duși la sud de Dunăre de către împăratul Aurelian, care a organizat acolo două noi provincii: una în sudul Serbiei de azi și alta în vestul Bulgariei. Iar regiunea aceea s-a numit atunci Dacia aureliană.

Avem unele dovezi că nu toată populația a părăsit vechea Dacie. S-au mai găsit morminte și inscripții latinești din veacurile următoare, dar se știe sigur că mai apoi, când au năvălit hordurile sălbatice, cum au fost cele ale hunilor, orașele s-au golit cu totul, au fost arse și distruse, astfel că n-au mai rămas decât țăranii și păstorii care s-au adăpostit de călăreții nomazi mai aproape de munte sau în locuri înconjurate de păduri dese.

La început, acești romani rămași pe loc s-au putut înțelege cu noii stăpâni goți, care se mulțumeau să le ceară dijmă din bucatele lor. Au fost regi goți care s-au și creștinat, căci creștinismul se răspândise deja și în populația daco-romană, cum o dovedesc toate cuvintele latinești rămase în limba noastră, precum: Dumnezeu (Dominus deus), cruce, biserică, cuminecare, rugăciune etc. Unul dintre regi goților, care a domnit prin părțile noastre, chiar și-a zis jude, nume latinesc prin care localnicii îl desemnau pe șeful comunității lor, acesta fiind administrator și totodată judecător.

Goții, care se așezaseră mai cu seamă în sudul Moldovei și în Muntenia, după câteva generații au părăsit locurile noastre, fiind atrași de bogățiile de la Constantinopol și Roma. Au trecut Dunărea și s-au războit cu romanii până au obținut învoirea de a se stabili în părțile apusene ale imperiului, pe teritoriile Italiei, Franței, Spaniei de astăzi.

Opaiț de bronz descoperit în apropiere de Hârșova, în Dobrogea

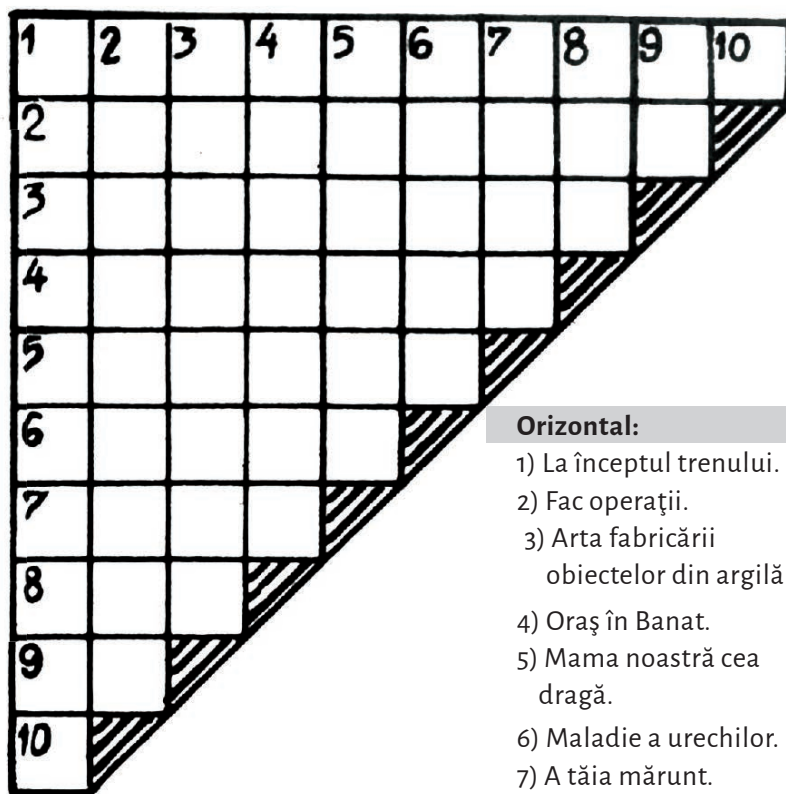
Vechi de 1500 de ani, acest opaiț împodobit cu o cruce pare să fi aparținut unor creștini. Opaițele au fost din Antichitate până târziu, în Evul Mediu, principala sursă de lumină în locuințe. Rezervorul era umplut cu sevă de oaie, iar în interior exista un fitil care ieșea printr-un „cioc”.

Fastul și strălucirea Curții imperiale de la Constantinopol

Curtea împăraților bizantini era atât de frumoasă încât a stârnit admirația tuturor celor ce au vizitat-o. Constantinopolul era botezat de contemporani „orașul regină”, iar împăratul era considerat unsul lui Dumnezeu pe pământ și se purta ca atare. Era înveșmântat în purpură și nestemate, iar ceremoniile care însoțeau ieșirea sa în public erau adevărate spectacole de strălucire.

Triunghi

Orizontal:

- 1) La începutul trenului.
- 2) Fac operații.
- 3) Artă fabricării obiectelor din argilă.
- 4) Oraș în Banat.
- 5) Mama noastră cea dragă.
- 6) Maladie a urechilor.
- 7) A tăia mărunț.
- 8) Curelușă de meșină.
- 9) Șase la romani.
- 10) Una!

Vertical:

- La fel

BACALAUREAT
2019

2

Dragi elevi,
prin serialul pe care îl por-
nim cu acest număr dorim să
venim în ajutorul vostru în ve-
derea pregătirii pentru exam-
nul de bacalaureat la Limba
și literatura română. Săptămă-
nă de săptămână, până la
momentul examenului, vă vom
oferi în această pagină o serie
de rezolvări alternative în abor-
darea unor posibile teme de
bacalaureat. Aceste materiale
nu vin să înlocuiască cunoștin-
țele predate de profesori în ca-
drul orelor de română, ci doar
să completeze, să dea o mână
de ajutor la pregătirea elevilor.
Sperăm să fie de mare folos!

„Alexandru Lăpușneanul”,
prima nuvelă istorică din literatura românăConstantin (Costache)
Negruzzi

Constantin (Costache) Negruzzi, fiul paharnicului Dinu Negruț și al Sofiei Hermeziu s-a născut în anul 1808, în localitatea Trifeștii Vechi din Principatul Moldovei, azi localitatea Hermeziu din județul Iași, iar la 60 de ani, în 1868, trece la cele veșnice. Învăță acasă cu profesori particulari de greacă și franceză, iar cititul în limba română îl deprinde singur, din cartea *Despre începuturile românilor* scrisă de Titu Maiorescu. În 1821, odată cu izbucnirea revoluției condusă de Tudor Vladimirescu, emigrează împreună cu tatăl său în Basarabia, unde îl cunoaște pe scriitorul rus Aleksandr Sergejevič Pușkin, care-i deșteaptă gustul pentru literatură. În acea perioadă apar primele încercări literare, pentru început cu traduceri din Pușkin, Victor Hugo și Antioh Cantemir.

Prima creație literară proprie a fost *Zăbavele mele din Basarabia* (1821), dar cea mai însemnată creație lirică, în conformitate cu critica literară, este *Aprodul Purice* (1837). A scris și piese de teatru precum: *Cârlanii*, *vodevil* (1857) și *Muza de la Burdujeni* (1850). Operele în proză au fost împărțite în trei grupe, botezate *Păcatele tinereților*. Nuvela istorică *Alexandru Lăpușneanul* se numără printre creațiile de valoare ale scriitorului Costache Negruzzi, reprezintă una dintre nuvelele de referință ale literaturii române. Prima nuvelă istorică din literatura română a fost publicată în numărul 1 al revistei *Dacia literară* din 30 ianuarie 1840.

Este o nuvelă romantică deoarece are un singur personaj central de factură romantică, ale cărui trăsături negative sunt duse la extrem; personajul doamna Ruxanda este construit în antiteză cu personajul principal, iar o altă caracteristică specifică romantismului este sensibilitatea și sentimentalismul soției domnitorului. Este o nuvelă de tip istoric, deoarece sunt evocate momente din a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanul (1564–1569), sursele documentare principale

fiind *Letopisețul Țării Moldovei* a lui Grigore Ureche și *Letopisețul Țării Moldovei de la Aron vodă încoace, de unde este părăsit de Ureche* – vornicul scris de Miron Costin.

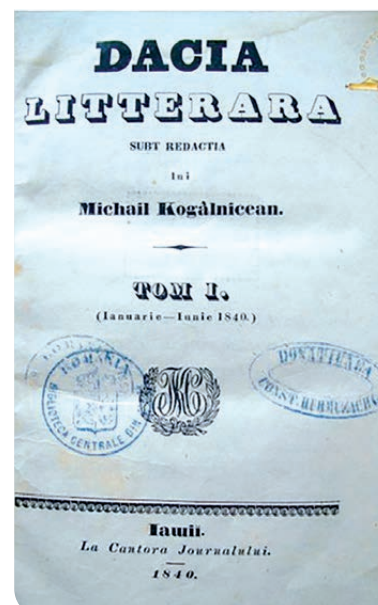
Titlul nuvelei ilustrează nu-
mele personajului principal,
Alexandru Lăpușneanul cu o
personalitate impresionantă,
rămas în istorie mai ales prin a
doua sa domnie în timpul căreia
cruzimea comportamentului său
este rezultatul dorinței de răz-
bunare față de boierii trădători.
Compoziția nuvelei este clară
și riguroasă, subiectul nuvelei
grupându-se în patru capitole, fi-
ecare capitol având câte un motto
care le rezumă și care constituie
replici rostite de anumite perso-
naje: capitolul I: *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau...*; capitolul al II-lea: *Ai să dai samă, Doamnă!*; al treilea capitol: *Capul lui Moțoc vrem...*; ultimul capitol: *De mă voi scula, pre mulți am să popesc și eu...*

Momentele subiectului sunt organizate clasic, urmărind regulile simetriei și ale echilibrului compozițional. În expozițiune este surprinsă revenirea, pentru a doua oară, a lui Alexandru Lăpușneanul la tronul Moldovei, de această dată cu ajutor străin. Primul motto *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau...* ilustrează cuvintele adresate de Lăpușneanul soliei (delegației) lui Tomșa, formate din vornicul Moțoc, spătarii Spancioc, Stroici și postelnicul Veveriță. Momentul dialogului între Lăpușneanul și solie reprezintă intriga nuvelei, iar răspunsul viitorului domnitor este memorabil: *Dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi. (...) Să mă-ntorc?! Mai degrabă-și întoarce Dunărea cursul îndărăpt.* Tot în acest context se conturează conflictul de natură politică între boieri și domnitor, care va dezvălui o evoluție dramatică a dorinței puternice de ocupare a tronului Moldovei. Desfășurarea acțiunii reprezintă cel mai vast moment la subiectului; se acumulează gradat fapte semnificative rezultate din șirul războaielor domnitorului, trezind ura celor din jur. Al doilea motto al nuvelei, *Ai să dai samă, Doamnă!* ilustrează amenințarea adresată doamnei Ruxanda, soția domnitorului, din partea unei văduve a unui boier ucis. Aceasta îi cere Ruxandei să intervină pe lângă soțul ei pentru a-l face să înceteze cu modul sângeros de conducere a țării.

Cele trei momente-cheie din al treilea capitol reprezintă punctul culminant al nuvelei: discursul domnitorului rostit în timpul slujbei de la Mitropolie prin care adresează o invitație boierilor la ospățul din curtea domnească; masacrul de la palat și construirea piramidei din capetele celor 47 de boieri uciși. Țăranii și târgoveții adunați în jurul palatului reprezintă, pentru întâia oară în literatura română, personajul colectiv. *Capul lui Moțoc, vrem...* este răspunsul mulțimii apăsate de sărăcie și biruri, iar domnitorul se conformează cerinței țăranilor predându-l pe Moțoc celor proști, dar mulți (replica domnitorului la remarcă lui Moțoc referitoare la țăranii adunați în jurul palatului). Deznodământul nuvelei prezintă moartea prin otrăvire a lui Lăpușneanul de către Spancioc și Stroici, cu complicitatea Ruxandei și acordul tacit al Mitropolitului Teofan.

Finalul este unul dramatic, construit în manieră romantică. Lăpușneanul se zvârcolea în spasmele agoniei; spume făcea la gură, dinții îi scrâșneau și ochii săi sângerați se holbaseră, până când își dete duhul în mâinile călăilor săi. Viziunea realistă asupra trecutului istoric, caracterele puternice, structura epico-dramatică fac din opera literară *Alexandru Lăpușneanul* o nuvelă memorabilă, care ar fi devenit o scriere celebră ca și *Hamlet*, dacă literatura română ar fi avut în ajutor prestigiul unei limbi universale. (G. Călinescu).

dr. Szabó Zsolt, Catedra de română din Seghedin
(Institutul Limbii Române)

Scena din filmul „Alexandru Lăpușneanul”

Slujire inter-ortodoxă la Catedrala Ortodoxă Maghiară din Budapesta, în Duminica Ortodoxiei

Continuând o frumoasă tradiție inițiată în Budapesta de mai mulți ani, Preasfințitul Părinte *Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și Locțiitorul Episcopiei Daciei Felix, împreună cu un sobor de preoți și diaconi reprezentând celelalte jurisdicții ortodoxe din Ungaria și având binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte *Antonie*, Arhiepiscop Rus de Budapesta și Viena și Conducător al Eparhiei Ortodoxe Maghiare din Ungaria, a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă în Catedrala Ortodoxă Maghiară din Budapesta, în Duminica Ortodoxiei din acest an (17 martie 2019).

Din soborul slujitor au mai făcut parte Părintele *Magyar István* și Părintele *Sviatoslav Bulah*, de la Catedrala Ortodoxă Maghiară „Adormirea Maicii Domnului”, din Budapesta, Părintele *Marius Maghiaru*, Protopop Ortodox Român de Budapesta, Părintele Arhimandrit *Atanasie Sultanov*, Exarhul Episcopiei Ortodoxe Bulgare din Ungaria, Diaconul *Ștefan Milișavici*, de la Biserica Ortodoxă Sârbă „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Budapesta, Arhidiaconul *Nikolai Dadanyi* (urmaș al ctitorilor acestei Catedrale, construită în anul 1801, de macedo-români și de greci) și Diaconul *Vladimir Ceposov*, de la Catedrala Maghiară și Arhidiaconul *Emanuel Văduva*, de la Catedrala Episcopală Românească din Jula. La slujbă au luat parte și oficialități, între care s-a numărat Domnul *Florin Trandafir Vasiloni*, Consulul General al României la Jula.

Răspunsurile liturgice, dar și citirile biblice, „Crezul” și „Tatăl nostru”, au fost rostite alternativ, în mai multe limbi (română, maghiară, greacă, slavonă, sârbă și bulgară) de grupul coral al Catedralei Ortodoxe Maghiare cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, din Budapesta și de alți cântăreți reprezentând Eparhiile română și maghiară din Budapesta, contribuind și în felul acesta la exprimarea diversității de expresie și a unității de credință ortodoxă a tuturor celor care s-au aflat împreună, în duh de rugăciune, în această biserică ortodoxă reprezentativă din capitala Ungariei.

Copiii și cei care s-au pregătit au fost împărtășiți de Ierarh, la vremea potrivită, cu Sfintele Taine, arătând astfel, atât clericilor împreună-slujitori, cât și credincioșii care s-au cuminecat, unitatea deplină a Bisericii Ortodoxe, întemeiată pe Jertfa Răscumpărătoare a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și pe Împărtășirea cu Sfântul Său Trup și Scumpul Său Sânge, într-o mărturisire a aceleiași credințe creștin-ortodoxe, dincolo de particularitățile de limbă și neam.

Preasfințitul Părinte Siluan și-a exprimat bucuria de a putea sluji din nou la Budapesta, împreună cu ceilalți clerici, în Duminica Ortodoxiei și a adus mulțumire Înaltpreasfințitului Părinte *Antonie*, Arhiepiscop Rus de Budapesta și Viena și Conducător al Eparhiei Ortodoxe Maghiare din Ungaria, pentru binecuvântarea acordată și gazdelor, pentru ospitalitatea arătată. Apoi, potrivit obiceiului din Patriarhia Română, a dat citire Pastoralii Sfântului Sinod la Duminica Ortodoxiei, care a fost tradusă anterior și în limba maghiară, de Părintele Arhimandrit *Calinic Covaci*, Consilierul Administrativ-Bisericesc al Episcopiei din Ungaria și citită acum în această limbă de către Părintele Protopop *Marius Maghiaru*.

Părintele *Magyar István* a rostit, de asemenea, un cuvânt de mulțumire adresat Ierarhului și celorlalți clerici pentru această slujire din Duminica Ortodoxiei și a oferit Preasfințitului Părinte *Siluan* o copie a icoanei Maicii Domnului de la Mănăstirea Sârbească Bezdin, din părțile Aradului, după care există o copie mai mare și în Catedrala Maghiară din Budapesta, care la rândul ei este foarte apreciată de credincioși și

a adus în viața acestora împlinirea rugăciunilor și tămăduire de boli.

La final, toți credincioșii au sărutat Sfânta Cruce și au primit binecuvântarea Ierarhului și anafură, potrivit tradiției.

Bucuria comuniunii frățești inter-ortodoxe a continuat și la agapa comună care a urmat după slujbă și la care au luat parte clericii slujitori.

Slujirea comună inter-ortodoxă, sub protia Ierarhului Ortodox Român din Ungaria, a fost inaugurată în anul 2005, de către Preasfințitul Părinte *Sofronie Drincec*, la vremea aceea conducător al Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și ea a fost continuată cu sfințenie, prin slujiri anuale, ce au fost găzduite, rând pe rând, de mai multe dintre locașurile de cult din Budapesta, ale celor 5 jurisdicții ortodoxe care trăiesc astăzi în Ungaria: Exarhatul pentru Ungaria și Austria al Patriarhiei Ecumenice, Eparhia Ortodoxă Sârbă din Ungaria, Eparhia Ortodoxă Română din Ungaria, Eparhia Ortodoxă Bulgară din Ungaria și Eparhia Ortodoxă Maghiară din Ungaria, aflată sub jurisdicția Patriarhiei Moscovei, care a fost și gazda acestei slujiri, de Duminica Ortodoxiei, din acest an.

Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Redacția radio de la Seghedin, mai aproape de credincioși

Programul religios ecumenic al emisiunii radiofonice „O voce românească” a fost restructurat pe informații venite direct din partea tuturor confesiunilor religioase românești de pe teritoriul Ungariei, referitoare la activitățile desfășurate de ele, de credincioșii lor, la evenimente trecute și/sau viitoare. Pentru a spori calitatea programului vă invităm, stimați ascultători, să ne transmiteți opiniile dumneavoastră referitoare la această inițiativă, împreună cu propuneri de îmbunătățire a programului, la adresele de e-mail: roman@radio.hu sau kaupert.julia@mtva.hu. Aveți la dispoziție și un număr de telefon: 06-62/333-766.

Cu speranța că vom veni în asentimentul dumneavoastră acum, la început de primăvară, vă dorim o audiție plăcută și fie ca noul program să contribuie la îmbogățirea dumneavoastră spirituală!

Redacția RadioTV în limba română, Seghedin

(Urmare din pagina a 3-a)

Proiecte finanțate pentru naționalitatea română de către Guvernul Ungariei pe anul 2019

- Clubul pensionarilor „Marki Sandor” din Chitighaz – 250.000 Ft – festival de păstrare a tradițiilor
- Autogovernarea județeană din Hajdu Bihar, Dobrițan – 200.000 Ft – „În așteptarea Crăciunului”
- Autogovernarea județeană din Hajdu Bihar, Dobrițan – 400.000 Ft – Bal românesc
- Autogovernarea județeană din Hajdu Bihar, Dobrițan – 300.000 Ft – Festivalul copiilor
- Grădinița Românească din Jula – 500.000 Ft – Săptămâna limbii române și a tradițiilor românești
- Grădinița Românească din Jula – 200.000 Ft – Ziua familiilor
- Grădinița Românească din Jula – 350.000 Ft – Zi de artă și lucru manual
- Grădinița Românească din Jula – 200.000 Ft – În întâmpinarea toamnei
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 600.000 Ft – Festival pentru tineret
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 700.000 Ft – Ziua culturală a românilor din Ungaria
- Autogovernarea județeană din Hajdu Bihar, Dobrițan – 600.000 Ft – Pelerinaj în Bucovina
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 800.000 Ft – Festivalul „Perinița” ediția XXVII
- Autogovernarea românească din Bedeu – 250.000 Ft – Colinde de Crăciun
- Autogovernarea românească din Oroshaza – 237.000 Ft – Concert de sărbători
- Autogovernarea românească din Bedeu – 300.000 Ft – Ziua naționalității române la Bedeu
- Școala și grădinița bilingvă din Bihor – 500.000 – Săptămâna limbii române la școala din Săcal și Bedeu
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 400.000 Ft – Editarea volumului „Scriem și vorbim corect”
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 660.000 Ft – Editarea volum „Folosirea actuală a limbii române moderne”
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 790.000 Ft – Editarea unui dicționar de cuvinte de specialitate
- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 600.000 Ft – Întărirea identității prin cultura dansului și a tradițiilor
- Editura de Presă și Carte Nonprofit SRL „Cronica” – 500.000 Ft – Calendar de perete
- Editura de Presă și Carte Nonprofit SRL „Cronica” – 600.000 Ft – Editare volum „Cronica zilelor noastre”
- Autogovernarea Românească din Pocei – 800.000 Ft – Întâlnirea româno-maghiară a grăitorilor de nuntă la Pocei
- Autogovernarea Românească din Pocei – 200.000 Ft – Colinde
- Autogovernarea Românească din Macău – 200.000 Ft – Bal de Sfântul Cheorghe
- Autogovernarea Românească din Macău – 300.000 Ft – Zi tradițională și seară de colinde
- Autogovernarea Românească din Macău – 700.000 Ft – Zile culturale românești
- Autogovernarea românească din Oroshaza – 200.000 Ft – Zi de tradiții românești
- Liceul, școala generală și căminul de elevi „Nicolae Bălcescu” din Jula – 700.000 Ft – Întâlnire teatru român de amatori
- Liceul, școala generală și căminul de elevi „Nicolae Bălcescu” din Jula – 500.000 Ft – Zi comemorativă pentru prof. Ioan Ruja
- Liceul, școala generală și căminul de elevi „Nicolae Bălcescu” din Jula – 800.000 Ft – 70 de ani de la înființarea liceului românesc
- Asociația pentru românii din Aletea – 200.000 Ft – Excursie la Maramureș
- Asociația pensionarilor români din Săcal – 200.000 Ft – Ziua românilor din Săcal
- Autogovernarea Românească din Bătania – 800.000 Ft – Pelerinaj la mănăstiri din Moldova
- Clubul Pensionarilor Români din Jula – 500.000 Ft – Excursie la Alba Iulia
- Liceul, școala generală și căminul de elevi „Nicolae Bălcescu” din Jula – 800.000 Ft – Excursie la mănăstiri din Moldova
- Asociația pentru tradițiile și viitorul românilor din Medgyesegyháza – 392.000 Ft – Pelerinaj
- Școala și grădinița românească „Lucian Magdu” din Bătania – 200.000 Ft – „Pe urmele tradiției”
- Școala și grădinița românească „Lucian Magdu” din Bătania – 600.000 Ft – Concursul „Vocea de aur”
- Autogovernarea Românească din Jula – 320.000 Ft – Obiceiuri și tradiții românești
- Autogovernarea Românească din Jula – 300.000 Ft – Zile românești la Jula
- Autogovernarea Românească din Jula – 320.000 Ft – Excursie în România
- Primăria localității Micherechi – 300.000 Ft – Program pentru copii „Lumea copilăriei”
- Primăria localității Micherechi – 460.000 Ft – „Hai la horă”
- Școala și grădinița românească „Lucian Magdu” din Bătania – 300.000 Ft – „Pe drumuri noi”
- Școala și grădinița românească „Lucian Magdu” din Bătania – 460.000 Ft – Costume populare românești
- Fundația „Lucian Magdu” din Bătania – 300.000 – Concurs de poezie „Lucian Magdu”
- Autogovernarea Românească din Jula – 300.000 Ft – Prezentarea obiceiurilor românești
- Școala bilingvă din Aletea – 400.000 Ft – Păstrând frumos tradițiile românești
- Școala bilingvă din Aletea – 300.000 Ft – O săptămână a limbii române
- Grădinița românească din Micherechi – 400.000 Ft – A fost odată ca niciodată
- Autogovernarea Românească din Leta Mare – 400.000 Ft – Comemorare Iosif Vulcan și Irinyi János
- Autogovernarea Românească din Biharkeresztes – 300.000 Ft – Întâlnirea culturală a românilor din Biharkeresztes, ediția a IV-a

PERFECTIONAREA CADRELOR DIDACTICE

- Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) – 2.200.000 Ft – Cursuri de perfecționare în termeni de specialitate

TABERE PENTRU COPII ȘI TINERET

- Asociația Culturală Română din Chitighaz – 1.130.000 Ft – Tabără de etnografie
- Autogovernarea Românească din Medgyesegyháza – 2.050.000 Ft – Tabără în țara-mamă
- Autogovernarea Românească din Csanádpalota – 1.832.000 Ft – Tabără de tradiții românești la Lipova
- Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, Jula – 2.400.000 Ft – Tabără în țara mamă
- Autogovernarea Românească din Cenadul Unguresc – 800.000 Ft – Tabără de dansuri populare românești la Cenad
- Școala și grădinița românească din Chitighaz – 2.400.000 Ft – Tabără la Marea Neagră
- Autogovernarea Românească din Macău – 2.100.000 Ft – Tabără românească de păstrare a tradițiilor
- Școala generală din Pocei – 2.000.000 Ft – Tabără în mediu românesc la Jula
- Școala și grădinița românească „Lucian Magdu” din Bătania – 1.697.000 Ft – Tabără în mediu românesc
- Fundația „Lucian Magdu” din Bătania – 900.000 Ft – Tabără de citire
- Școala generală bilingvă din Aletea – 2.000.000 Ft – Tabără în țara mamă
- Școala generală și grădinița bilingvă din Bihor – 1.050.000 Ft – Tabără în Transilvania
- Autogovernarea românească din Biharkeresztes – 1.600.000 Ft – Tabără de dansuri populare
- Autogovernarea Românească din Bedeu – 1.341.000 Ft – Tabără la Brașov

România are un nou clip de promovare

Ministerul Turismului din România încearcă să realizeze un nou clip de promovare a țării. Ateneul Român, Castelul Bran, mocănița sunt printre atracțiile turistice care apar în imagini. Iar ca protagoniști îi regăsim pe fostul tenis-tenis Ilie Năstase și pe naistul Nicolae Voiculeț.

Delta Dunării, Maramureșul, litoralul și Capitala sunt principalele puncte de atracție ale celui mai nou clip de promovare făcut de către Ministerul Turismului. Campania pe care autoritățile o vor lansa în scurt timp prezintă România ca destinație turistică 365 de zile pe an. Germania, Israel, Franța, Italia și Marea Britanie sunt țările în care va fi lansat prima dată.

Pe treptele Ateneului, naistul Nicolae Voiculeț, unul dintre ambasadorii turismului din România, a interpretat o melodie, iar scenele apar în clipul de prezentare.

Fostul tenis-tenis Ilie Năstase vorbește și el în același clip despre frumusețile României.

Clipul de aproape 3 minute a costat 35 de mii de euro. Realizarea lui a durat 4 luni.

Ultimul clip oficial de promovare turistică a României a fost făcut în 2012. Iar în 2009, Elena Udrea lansa la Paris clipul campaniei *Romania, the Land of Choice*, în care erau protagoniști erau Nadia Comăneci, Ilie Năstase și Gheorghe Hagi.

Integramă

Acorduri

ZEPPELINE VASE DE BUCĂTĂRIE	ÎNFIGĂRET PASTĂ DE FRUCTE (pl.)	PRIM	
CATEGORIE ÎN BIOLOGIE VERSUIT			
A DISPUTA O PARTIDĂ LEZIUNI LA DINȚI			
PREFIXUL VIEȚII ȘASE ROMAN		NUN (pop.) PANTOFI DE SPORT	DECEDAT, MORT ȘANSA
	OPRIRI A STRÂNGE		VERIȘOR DEZORI- ENTAT
NOTĂ MUZICALĂ NEMAI- VĂZUT		PERSONAJ GENERAL	REZU- MATIVE
	SINGURĂ PE LUME BANUL ȘAHULUI		CURE LA MARE! ZĂPADĂ
			BLEG LA TEST!
MOȘTE- NITOR CIREȘAR			ZECI DE SUTE ÎN ATAC!
		PASĂRE DE BALTĂ	
A SE MÂNDRI MAMIFERE ÎN ANZI		NECREDIN- CIOASĂ	

Dezlegarea acestei integrale o găsiți în numărul următor!

Glume

O blondă împreună cu prietenul ei se plimbau pe lângă un drum foarte aglomerat. La un moment dat, bărbatul pasionat de mașini exclamă:

— Uite un Mercedes Vito!
Blonda supărată se bagă și ea în seamă:
— Uite un BMW boulet!

Discuție între doi ardeleni:

— Mă Gheo, mă, am auzit că ai fost la Paris!
— Fost!
— Și ai văzut ceva interesant?
— Văzut!
— Și ce o fost așa interesant?
— Toulouse-Lautrec!
— Și cât o fost scorul?

Popa:

— Ce-mi băgași, fiule, în buzunar?

Enoriașul:

— O bancnotă de 50.

Popa:

— Apăi, de ce crezi că-i zice sutană?

Un evreu aterizează la Otopeni după 30 de ani de stat în Israel.

Vede un automat de băuturi, bagă 10 lei să-și ia o Coca Cola, aparatul îi ia banii, dar nu-i dă sucul.

Mai bagă 10 lei, tot nimic.

Mai încearcă cu încă o bancnotă, tot nimic. Se dă trei pași înapoi, își mângâie barba și șoptește:

— Genial...

Un tip își găsește BMW-ul cu botul praf în parcare, se uită după autorul dezastrului și nimic, în schimb vede un bilețel pe parbriz: „Regret că tocmai mi-am băgat cârligul de la Dacie în mândreața ta de mașină. Îți scriu pentru ca fraierii de martori care se uită să creadă că îți las adresa, numărul de telefon și asigurarea. Da să știi că eu regret nespus“.

Dezlegarea integralei din numărul anterior

Dezlegarea integralei din numărul anterior
Cânduri: P; S; DEFEL; ROCA; SFARC; OIER; CRE-
TI; S; O; AROMITORI; PT; SOCANTE; OT; GALI;
F; CRATER; RUT; O; REN; MINI; NADA; VECIN;
PIPAIT; SI; POVATUITOR; SENA; SINE.

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Concert

Tudor Gheorghe revine
la Aradmarți, 26 martie, ora 19.00,
Filarmonica de Stat

Noua premieră a artistului, intitulată „Femeia, al cincilea anotimp”, are versurile atent selecționate din cultura poetică autohtonă, ce vor aduce o odă inestimabilă femeilor, însă vor constitui și un instrument moralizator pentru bărbați (pe tonul ferm, dar amical, caracteristic Maestrului), ce vor descoperi secretul iubirii femeii.

Biletele se pot achiziționa de la casieria Filarmonicii de Stat Arad.

Preț bilet: 120 lei

Lectură

Povestea Elisabetei Rizea
din Nucșoara

Relatări culise și editate de Irina Nicolau și Theodor Nițu

„Uite așa-mi vin în minte... cum mi-au băgat ochelari d-ăștia de tablă, ferească Dumnezeu să știți ce-i asta, și m-a luat de braț, că nu vedeam nimica pe coridor. Și, ori că mi-a pus el piedică, ori m-am împiedicat - că am venit pă brânci, așa, jos. Și el mi-a dat cu bocancu aici, în coastă. Trăiește în Pitești. [...] El are burtă și eu m-am uscat, că mă vedeți cum sunt, numai piele și os. Sunt ca o mască acum, doamnă, de chinurile care au fost pe mine și de inima rea pe care am avut-o. Așa. Și să viu acasă să nu mai găsesc nimic!! Nimic n-am găsit. Dacă mă tăiam la un deget, eu n-aveam cu ce mă lega. Tot ce-am lăsat în casă și în magazia mea și în curtea mea - n-am mai găsit nimic. Nu mai pot să-mi spun tot amaru care a fost în mine și tot chinu cu care m-a chinuit hoțiiăștia...” – Elisabeta Rizea

Cartea a apărut recent la Editura Humanitas.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

25 MARTIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

26 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Alfabet urban – Nădlac – serialul lectorului dr. Szabó Zsolt 17.30: Serial gastronomic cu Mihaela Bucin 17.55: Încheiere

27 MARTIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

28 MARTIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

29 MARTIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – 100 de povești de aur ale sportului românesc 17.25: Galeria interpreților de muzică populară / Radio România 17.55: Încheiere

30 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.25: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Maria Borșun Popescu / Radio Timișoara 17.55: Încheiere

31 MARTIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

PONEGRI, *ponegresc*, vb. IV.

Tranz. A vorbi pe cineva de rău; a bârbi, a defăima, a calomnia. ◇ Refl. recipr. *Se ponegresc cu orice prilej.* – Pref. *po- + negri.*

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 27 martie, Duna TV, ora 7.15

miercuri, 27 martie, Duna World, ora 13.50

Sub auspiciile Sezonului România-Franța, Institutul Cultural Român din Budapesta a organizat în Capitala Ungariei și la Seghedin, un concert cu participarea cântăreței de jazz Luiza Zan și invitații ei. Luiza Zan la voce, francezul Marc Buronfosse la contrabas și Toma Dimitriu la pian au susținut la o cafenea din centrul Seghedinului, un concert de freejazz, inclus pe agenda Festivalului Francofoniei în Ungaria. Realizator: Ștefan Crâsta

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.huAutoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Julia, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Tiberiu Iuhas

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Julia, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Coordonator: Eunicia Trif

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapestaInstitutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: rki.szeged@invitel.huInstitutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.huCentrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Julia, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: postmaster@mroodok.t-online.hu

„MĂRȚIȘOARE PENTRU FIECARE”, la moldovenii din Budapesta

În data de 3 martie, Ambasada Republicii Moldova în Ungaria, mână la mână cu Asociația Moldovenilor din Ungaria, au organizat un eveniment de neuitat cu genericul „Mărțișoare pentru fiecare”. La eveniment au participat membrii, numeroși oaspeți și prieteni ai Asociației.

Nu a lipsit legenda mărțișorului și atelierul de creație, unde fiecare dintre cei prezenți încerca să împletească cât mai iscusit fire albe și roșii.

Două fire și mult dor

*Eu m-am întâlnit cu ai mei,
Moldoveni cu chip senin
Prinși de mâini, prinși de destin,
Moldoveni cu chip senin.
Am cântat de primăvară,
Dar mai mult cântam de dor.
Port la piept un mărțișor,
Două fire și mult dor.*

(Poezie de Diana Osadci)

„O primăvară frumoasă să aveți!”, „Mulțumim, o primăvară minunată și Vouă!”, doreau cei prezenți unii altora în diferite limbi, dar cu acelaș sentiment de sinceritate și bunăvoință.

Cei prezenți au adus un omagiu poetului Grigore Vieru, care de 10 ani a trecut în eternitate. Grigore Vieru este poetul patriei, al mamei și al copiilor. A rămas în memoria românilor din stânga și dreapta Prutului ca poetul care și-a iubit mama, care l-a iubit pe Eminescu și care și-a iubit patria românească și scrisul ei latin. Poetul mărturisea că pentru el iubirea de neam era un dat înnăscut în ființa sa: „Dragostea mea pentru cuvântul românesc, pentru cântecul nostru, pentru tot ce este național, am moștenit prin instinct. Mie nu m-a spus nimeni la școală că sunt român, toți îmi spuneau că vorbesc altă limbă. Instinctiv, glasul sângelui m-a spus că limba mea este cea română”.

În limba ta

*În aceeași limbă
Toată lumea plânge,
În aceeași limbă
Râde un pământ.
Ci doar în limba ta
Durerea poți s-o mângâi,
Iar bucuria
S-o preschimbi în cânt.
În limba ta
Ți-e dor de mama,
Și vinul e mai vin,
Și prânzul e mai prânz.
Și doar în limba ta
Poți râde singur,
Și doar în limba ta
Te poți opri din plâns.
Iar când nu poți
Nici plânge și nici râde,
Când nu poți mângâia
Și nici cânta,
Cu-al tău pământ,
Cu cerul tău în față,
Tu taci atunci
Tot în limba ta.*

(Poezie de Grigore Vieru)

Am aflat în cadrul acestei întâlniri că, cântecul „Dzimta Valoda”, pe versurile lui Grigore Vieru, „În limba ta”, a devenit imn neoficial al Letoniei în anii de renaștere națională. Letonii îl cântă și astăzi cu mari emoții. Basarabeanca Olga Lucovnicova a realizat un film despre poetul Leons Briedis, „Valurile Pustiului”, care povestește despre dragostea sa pentru Moldova și importanța versurilor prietenului său, Grigore Vieru, pentru poporul leton.

Am avut marea surpriză să-i avem prezenți la eveniment pe Olga și Ilie, care ne-au prezentat filmul și ne-au relatat detalii istorice vis-a-vis de evenimentele relatate și protagonistul filmului.

Leons Briedis este un poet cu suflet și dragoste adâncă pentru limba română. În anul 1970, a venit în Moldova având cu el doar numărul de telefon al lui Grigore Vieru. L-a sunat din gară, prezentându-se. Grigore Vieru l-a primit ca pe un frate. Astfel a început între ei prietenia. În scurt timp, Briedis a devenit student la Universitatea din Chișinău, Facultatea de Filologie. Cunoștea toți poezii și scriitorii de aici. Timp de doi ani a reușit să învețe limba română. S-a îndrăgostit de o moldoveancă, poeta Maria Briede-Macovei, la prima vedere, pe stradă. Mai târziu, KGB-ul a încercat să-l convingă să-și toarne prietenii. Atunci, Maria l-a convins să plece împreună în Letonia. Plecarea însă nu l-a îndepărtat sufletește de acest ținut. Familia Briedis a avut un rol important în editarea primei reviste în limba română din Moldova – „Glasul”. Ei au printat ziarul la Riga și l-au transmis în Moldova. Apoi, au înființat editura Minerva, care a activat 20 de ani. Leons Briedis a tradus peste 20 de cărți din limba română în letonă. Poetul Leons Briedis a tradus poezia lui Grigore Vieru „În limba ta”, care a devenit imn neoficial al Letoniei în anii 80.

Cu sprijinul Ambasadei Republicii Moldova în Ungaria și a Asociației Moldovenilor din Ungaria astfel de întâlniri au devenit tradiționale și așteptate. Mulțumim pe această cale și conaționalilor noștri pentru aportul care-l au în promovarea imaginii pozitive a Republicii Moldova peste hotare, în păstrarea și perpetuarea tradițiilor și culturii naționale.

Diana Osadci

FOAIA
românească

22 martie

2019

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Becan. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2019: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).